

DESPRE STALIN ȘI STALINISMUL DE ROY MEDVEDEV

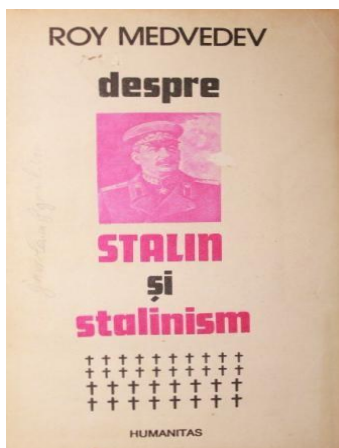
*

STALINE ET LE STALINISME PAR ROY MEDVEDEV

*

ABOUT STALIN AND STALINISM BY ROY MEDVEDEV

Gheorghită Narcis ANDREI¹

Cartea însumează un număr de 350 de pagini, care este structurată în 10 capitole, în care sunt menționate la început câteva date generale despre autor, dar și informații despre publicațiile apărute pentru prima dată la o editură din străinătate. În țara noastră cartea a apărut la editura Humanitas, în anul 1991 la București, iar traducerea a fost realizată de către Margarate Șipoș. La începutul cărții mai găsim și un monolog în care Roy Medvedev vorbește despre ce l-a motivat să scrie această carte.

Primul capitol, care se intitulează *Stalin în fruntea Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia*, ilustrează la început aspecte din viața lui Stalin de la nașterea sa, la poziționarea lui în fruntea partidului comunist. Ca aspecte din viața lui Stalin voi menționa

câteva evenimente pe care le consider mai importante și care au conturat personajul Stalin de mai târziu. Acesta s-a născut la data de 9 (21) decembrie 1879 în orașelul Gruzin Gori din Georgia, avându-i ca părinți pe Vissarion Ivanovici Djigavili (care avea meseria de cizmar) și pe Ekaterina Gheorghievna (care provenea dintr-o familie de țărani). Mama sa nu prea avea timp să se ocupe de acesta, astfel el își petrecea majoritatea timpului pe străzi. La vârsta de 12 ani a avut un accident de mașină în care s-a rănit la mâna stângă, aceasta nedevoltându-se normal, el evitând să arate acest lucru tot restul vieții. Ca educație, Stalin a fost înscris la vârsta de 8 ani la școala parohială, unde a absolvit cei patru ani din șase. După terminarea școlii parohiale urmează cursurile seminarului teologic de la Tiffis, care l-a influențat pe tânărul Stalin, având în vedere că în acest seminar domnea o disciplină de fier. Trece în clandestinitate și ia parte la organizarea grevelor de la Butumi, din luna martie a anului 1902. Alte caracteristici ale comportamentului lui Stalin ar fi: îi plăcea să-i

¹ Student la Facultate de Istorie și Geografie, Specializarea Istorie, Anul III, din cadrul Universității Ștefan cel Mare

domine pe ceilalți, fire închisă dar și răzbunătoare. În anul 1905 îl întâlnește pe Lenin pentru prima dată în localitatea Tammerfors, la Conferința bolșevicilor.

Al doilea capitol care se intitulează *Lupta cu opoziția* prezintă începutul luptei în interiorul partidului comunist, în care Stalin va încerca și va reuși să suprime orice mișcare care i se va părea lui că-i poate periclita poziția de conducător al statului. Oamenii care erau pregătiți să preia frâiele statului erau Troski, Zinoviev și Stalin, cel din urmă ajungând la conducerea partidului și a țării. În lupta pentru a ajunge conducător acesta a dat dovadă de o exclusivă duritate, grosolanie și lipsă de loialitate în timpul luptei interne.

Al treilea capitol intitulat *Metode de înfăptuire a colectivizării și industrializării*, Roy Medvedev pune în discuție metodele prin care a fost colectivizat pământul oamenilor dar și planurile industriale care au fost stabilite la un nivel mult mai ambițios decât realitatea din teren. Colectivizarea a avut un ritm lent, iar în luna decembrie a anului 1929 a fost creată pentru colectivizare o subcomisie pentru chiaburime pe lângă biroul politic al C.C.P.C (b) al Uniunii Sovietice. Dar recomandările venite de la această subcomisie nu au fost luate de către Stalin în seamă, care a dat ordin ca toți chiaburii să fie lichidați. În domeniul industrial, în primul an cincinal 1928-1932 se anunțau creșteri ambițioase în toate domeniile, dar acestea nu au fost atinse. În sprijinul acestei afirmații, autorul exemplifică printr-un exemplu în care spune că Stalin menționa că producția de fontă va ajunge în ultimul an cincinal la 17 mil. tone, dar în realitate s-au produs doar 6,16 mil. tone.

Capitolul IV *Agravarea situației interne și externe la începutul deceniului al patrulea*, prezintă greșelile politice în domeniul industrializării din perioada anilor 1928-1932, care au dus la înrăutățirea situației materiale a populației. Pentru aceste nereguli au fost găsiți ca țapi ispășitori așa numiți „specialiști burghezi” împotriva cărora s-a pornit o campanie atât de compromitere, cât și de eliminarea a unor specialiști care nu făceau parte din partid. În acest sens, în primul proces în care erau acuzați, în așa numita „Afacerea din Sahtinsk” (din regiunea Bazinului Dontețk), aceștia erau acuzați de relații criminale cu foștii proprietari de mine. Din cei 53 de inculpați au fost achitați patru, patru au fost condamnați cu suspendarea pedepsei, nouă au fost duși la închisoare cu sentințe de la 1 la 3 ani, dar au fost și alții care au fost condamnați la închisoare pe termen lung. Se poate pune întrebarea: (cum și-a pus-o și autorul) cum s-a ajuns ca oamenii să se autodefăimeze public și să denunțe și pe alții sau să recunoască ilegalități pe care nu le-au făcut. Răspunsul la aceasta întrebare este unul simplu, previzibil prin folosirea metodelor de tortură ca: lovirea peste organele genitale și peste cap, trântirea pe jos și apoi strângerea de gât până aceștia se înroșeau la față, dar și lăsarea lor aproape goi în timpul iernii sau în căldură, celule neavând ferestre. În acest timp, Stalin își atribuia merite care erau inexistente: a preîntâmpinat o intervenție străină, sau că a scăpat țara de partidele contrarevoluționare. Pe plan extern, comunismul a avut de suferit în Germania odată cu câștigarea alegerilor în anul 1932 de către fașciști, acest lucru putând fi evitat dacă

comuniștii și social-democrații făceau front comun, dar acest lucru nu s-a întâmplat, deoarece Stalin era împotriva social-democraților.

Capitolul V *Asasinarea lui Kirov. Procesele intentate foștilor lideri ai opoziției*. Prezintă contextul în care a fost asasinat Kirov (care a fost unul din membrii marcanți ai partidului comunist, strălucit orator, apropiat de muncitori), cât și procesele care au fost fabricate liderilor opoziției. Contextul acestei asasinări se petrece între anii 1931-1933 în care poziția lui Stalin era una dominantă și în care era greu să te împotrivești. Pe lângă asta, mai avem și foametea din Ucraina și din Caucazul de Nord din 1933, în care Stalin dorea să amplifice represiunile, dar Kirov îndemna la reținere și la o „liberalizare a regimului”. În jurul acestuia s-a format un grup care a venit cu propunerea ca Stalin să dețină numai funcția de președinte al consiliului Comisarilor Poporului sau al Comitetului Executiv Central al U.R.S.S., iar în locul acestuia să vină Kirov, care a refuzat acest plan. Neîncrederea lui Stalin în acesta s-a accentuat după congresul al XVII-lea, când Stalin a sesizat pericolul (în care risca să-și piardă puterea), acesta fiind motivul pentru care Kirov a fost asasinat la data de 1 decembrie 1934 la ora 4 și 30 de minute, iar din punctul meu de vedere, în spatele acestui asasinat este Stalin, deoarece se asigura mereu că nimeni nu-i va lua puterea din mâini. Au mai avut loc în perioada următoare mai multe procese politice amintind aici pe cel din data de 19 august 1936, când a avut loc așa numitul „proces public” în sala „Octombrie a Casei Sindicatelor” din Moscova al principalelor lideri ai opoziției ca G.E. Zinoviei, L.B. Kemenev (care au fost reabilitați în timpul vieții autorului), G.E. Evdokinov și I.N. Smirnov care au fost acuzați că faceau parte din „centrul troțkisto-zinovievist”. Ultimul proces public a fost acela a lui Troțki care a reprezentat cireșa de pe tort a acestor procese, acesta fiind asasinat în Mexic.

Capitolul VI *Lovitura dată cadrelor de bază ale partidului și statului (1937-1938)*, în care ne este prezentată imaginea de ansamblu a represiunii la care au fost supuși atât membrii partidului comunist, cât și oameni din conducerea țării. Încă din primele luni ale anului 1937, se găseau în închisori între 50.000- 60.000 de oameni. Nu au scăpat de represiuni nici oameni din marile uzine, directori, specialiști, academicieni, arhitecți, diplomați, scriitori, cadre militare din rândul Armatei Roșii, șefi de redacție la ziare și reviste, nici tatăl autorului nu a scăpat, mari constructori de avioane ca A. N. Tupolev sau V.M. Peltliokov și alții. Pentru aceștia N.K.V.D-ul (poliția secretă) a creat o închisoare instituită (Biroul Central de Proiectare-29) pentru a continua producția de avioane. Și în rândul bisericii au avut loc represiuni în care preoții au fost arestați și deportați iar multe biserici au fost demolate. Numărul de condamnări la moarte în anul 1936 a fost de 1116 de oameni, dacă e să ne luăm după autor, care citează din izvoarele de încredere, numărul lor putând fi unul mai mare, iar anul următor numărul de condamnări crește, iar pentru anul 1938 autorul estimează că ar fi fost între 200-300 de mii de condamnări.

Capitolul VII *Reabilitări și represiuni în anii 1939-1941* ne prezintă că în această perioadă închisorile erau arhipline în U.R.S.S., dar asta nu l-a împiedicat pe Stalin să ordone un nou val de arestări în masă. Tot în această perioadă a avut loc și o

serie de reabilitări în cadrul armatei, deoarece cei care luptau pe frontul ruso-finlandez își arătaseră incompetența, iar alții au luptat și în Războiul pentru Apărarea Patriei. De arestări nu au scăpat nici cadrele NKVD-ului, din cadrul căruia au fost arestați mari comandanți de lagăre și închisori. Pe lângă cadrele din NKVD au mai fost arestați oameni din rândul militarilor care s-au întors din războiul civil din Spania, dar și de pe teritoriul Basarabiei, al Ucrainei de vest, al Belorusiei de Vest, sau al republicilor din zona baltică. În această perioadă (1939-1941) a continuat campania de represiuni, dar nu a atins nivelul celei din anii 1937-1938.

Capitolul VIII *Metode ilegale de anchetare și detenție* expune cititorului metodele care erau folosite de către anchetatori, care erau efectiv inumane. Printre acestea enumerăm: tortura (bătăi, lovirea capului de pereți), forțarea să bea urină, ținerea în celule cu apă, tortură psihică, bătaie la tălpi. Pentru a atenua zgomotul făcut de către deținuți în timpul torturii, în beciurile NKVD-ului au fost aduse motoare de tractor care erau pornite pentru a nu se auzi țipetele acestora. Cei care nu erau condamnați la moarte stateau o perioadă în închisoare după care erau înghesuiți în vagoane (cam 100 de oameni) și începea lungul drum spre gulag, iar în fiecare stație se găseau morminte ale deținuților.

Capitolul IX *Răpunderea personală a lui Stalin pentru teroarea din anii 1937-1938*, în penultimul capitol autorul aduce ipoteza conform căreia Stalin nu știa ce se întâmplă în acel moment, teorie care este profund greșită. Este evident că Stalin știa perfect ce se întâmplă în acele momente. O altă teorie ar susține că Stalin suferea de o gravă maladie psihică care a provocat trimiterea spre arestare și condamnare la moarte a mii de oameni. Această teorie are un sâmbure de adevăr deoarece Stalin – după cum relatează autorul – suferea de tulburări psihice care erau prezente în comportamentul cât și în actele lui: intoleranță față de critică, spraprecierea personalității proprii, suspiciune maladivă față de colaboratori, cruzimea care era pulsantă până la sadism.

Capitolul X *Condițiile care i-au facilitat lui Stalin uzurparea* menționează metodele prin care Stalin a reușit să se mențină la putere. Una din metodele prin care Stalin a ajuns la putere și s-a menținut așa de mult timp a fost să divizeze adversarii după proverbul latin „Divide et impera” și, odată ajuns la putere, nu a trecut imediat la represiuni, ci a așteptat momentul potrivit până și-a consolidat puterea. Pe lângă asta, o altă metoda a fost eliminarea colaboratorilor apropiați sau eliminarea elitelor.

În concluzie, cartea „Despre Stalin și stalinism”, scrisă de Roy Medvedev este o lucrare interesantă în care cititorului i se oferă informații utile din aceea perioadă, datorită faptului că autorul a stat de vorbă cu oameni care au fost contemporani cu acele vremuri de teroare pentru poporul rus. Consider că pentru o mai bună cunoaștere a subiectului și aprofundare a acelei perioade ar trebui studiate și lucrările aflate în arhiva statului.